བོད་ས་བཟུང་བ།

ལྷ་སའི་ནང་དྲག་པོའི་དོན་གཙོད་གཏོང་སྐབས་མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་དང་པར་ཆས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༣ ཕྱི་ཟླ་ ༡༢ ནང་ཇོར་གླིང་དང་ཀ་སྦུག་སྔང་ཧོག་བཅས་ནས་ཨིན་ཇི་དང་སིག་དམག་མི་གྲངས་ ༡༠༠༠ དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་གར་བ་ངལ་རྩོལ་ལས་མི་གྲངས་ ༧༠༠༠ བོད་ཕྱོགས་སུ་ཇོག་ཐོན་བྱས། ཕོང་ཚོའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་བོད་ནང་འཇོར་ཐུབ་པ་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད།

ཨིན་ཇིས་མེ་མདའ་དང་པར་ཆས་མཉམ་འཁྱེར་ཐོག་ནས་བོད་ནང་འཛུལ་བ་རེད། ལྷ་སར་འཛུལ་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར་ལྷུགས་ཀྱི་ཐུག་གྱུ་གསལ་ལ་མི་གསལ་བ་འདི་ནི་ཕལ་ཆེར་ཨིན་ཇིའི་མེ་མདའ་རེད།

དེ་ཡང་ཨིན་ཇིའི་ཀ་ནལ་ ཕ་རན་སི་སི་ ཡང་ ཧ་སི་བན་ (Colonel Francis Younghusband) གྱིས་འགོ་ཁྲིད་པའི་བོད་ནང་བསྐྱོད་རྒྱུའི་ལས་གཞི་དེའི་དམིགས་ཡུལ་ངོ་མ་དེ་ནི་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་བྱ་རྒྱུའི་ཆེད་རེད། ཨིན་ཇིའི་དཔུང་སྡེ་དེ་དག་རིམ་བཞིན་གྲོ་མོ་ནས་ལྷ་སར་བསྐྱོད་སྐབས་ལམ་བར་ཕོང་ཚོས་རི་དྭགས་གང་བྱུང་ཇོན་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་དགོན་པ་དང་གཞིས་ཀ་སོགས་ནང་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས་ཤིང་། ཕོང་ཚོའི་བྱ་སྤྱོད་ལ་བཀག་སྡོམ་བྱེད་མཁན་བོད་པའི་དམག་མི་མང་པོ་དམར་གསོད་བཏང་ཡོད། འགའ་ཞས་ཀྱིས་རང་ལག་ཏུ་ཡོད་པའི་པར་ཆས་ཀྱིས་བོད་ས་པར་ལེན་བྱས་པའང་བྱུང་འདུག

དམག་སྤྱི་མེག་ གྲོལ་ནལ་ཊི་ (General Macdonald) དང་དམག་དཔུང་ཚོ་ལྷ་སའི་ནང་བསྐྱོད་བཞིན་པ།

པར་རིགས་འགྲེམས་སྟོན་འདི་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༣ དང་ ༡༩༠༤ ནང་ཨིན་ཇིའི་དམག་མི་ཁག་གཅིག་གིས་བོད་ནང་བསྐྱོད་སྐབས་བརྒྱབ་པའི་པར་རིས་ཡིན་ཞིང་། པར་རིས་དེ་དག་ཨིན་ཇིའི་གྲོང་ཁྱེར་ལི་ཝར་ པུལ་ རྒྱལ་ཡོངས་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་ (National Museums Liverpool) ནང་གསོག་འཇོག་བྱེད་ཡོད། པར་རིས་དེ་དག་བརྒྱུད་སྐབས་དེར་ཨིན་ཇིའི་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་ཇི་ལྟར་བྱེད་མིན་ཐད་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ང་ཚོས་ཤེས་ཐུབ། དེ་ཡང་ང་ཚོས

- ཧི་སི་ཏ་གཙང་པོ་འབབ་ས་འབྲས་ལྗོངས་ནས་ལྷ་སའི་བར་ལམ་བརྒྱུད་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཐོག་ནས་ཨིན་ཇིའི་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་ཤེས་རྒྱུ་དང་།
- ཨིན་ཇིས་བོད་དེ་འཛམ་གླིང་ཕྱི་ལ་རྣམ་འགྱུར་ཇི་འདྲ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་འགྲེམས་སྟོན་བྱས་པ་ཤེས་ཐུབ།
- པར་རིས་འདི་རྣམས་ཨིན་ཇིའི་འཇབ་བཤད་བྱས་པ་དང་། སོ་པས་གནས་ཚུལ་གསོག་འཇོག་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན།
- ཨིན་ཇིས་བརྒྱབ་པའི་པར་རིས་འདི་བརྒྱུད་བོད་མི་དང་རྒྱ་མི། དེ་བཞིན་ཧི་སྨ་ལ་ཡའི་རི་བརྒྱུད་ཀྱི་ལས་བྱེད་མི་སྣ་ཁག་ངོས་འཛིན་ཐུབ།
- པར་རིས་འདི་ནས་ཨིན་ཇི་བོད་ནང་འཛུལ་སྐབས་བོད་མི་ཚོའི་སེམས་ནང་ཚོར་སྣང་ཇི་འདྲ་ཞིག་བྱུང་མིན་ཤེས་ཐུབ།
- པར་རིས་འདི་དག་ལ་བསམ་གཞིག་གནང་དང་། ད་ཆ་པར་རིས་ནང་ཡོད་པའི་མི་དང་ས་ཆ་རྣམས་ལོ་རྒྱུས་སུ་གྱུར་ཟིན།

པར་རིས་འགྲེམས་སྟོན་འདིའི་ནང་ཨིན་ཇིས་བོད་སར་འཛུལ་སྐབས་བརྒྱབ་པའི་པར་རིས་ཁག་གཉིས་ཡོད། པར་རིས་དང་པོ་དེ་ཨི་ཇིའི་གཞུང་འབྲེལ་པར་པ་ཇོན་ ཀ་ལོ་ཁྲི་ ཝ་ཧེཊ་ཡིས་ (John Claude White) བརྒྱབ་པའི་པར་རིས་ཁག་དང་། གཉིས་པ་དེ་ཨིན་ཇིའི་དམག་མིའི་སྨན་པ་ཇི་རལ་ཊི་ ཨིར་ཝིན་ ཊེ་ཝིས་ (Gerald Irvine Davys) བརྒྱབ་པའི་པར་རིས་ཁག་ཡིན། པར་རིས་དེ་གཉིས་ཕྱོགས་སྒྲིག་བྱས་ནས་ང་ཚོས་པར་དེབ་གཉིས་གསར་བསྐྲུན་ཞུས་ཡོད།

ཁང་དམར་དུ་ཨིན་ཇིས་སྡོད་གུར་བརྒྱབ་པ།

འགྲེམས་སྟོན་འདི་ནི་ཨིན་ཡུལ་དུ་རྟེན་གཞི་བྱས་པའི་མེན་ ཆེ་སི་ཊར་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ (University of Manchester) དང་ལི་ཝར་ པུལ་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་ (National Museums Liverpool) གཉིས་ནས་མཐུན་འགྱུར་རོགས་རམ་གནང་ཡོད།

World Museum
National Museums Liverpool

THE TIBET MUSEUM

MANCHESTER 1824
The University of Manchester

CAPTURING TIBET
COLONIALISM AND THE CAMERA DURING THE MISSION TO LHASA

In December 1903, more than 1,000 British and Sikh soldiers and nearly 7,000 Indian labourers left the hill stations of Darjeeling, Gangtok and Kalimpong. Their aim was to reach Tibet.

The camera and the gun went hand in hand as the British marched into Tibet. The blurred piece of metal captured in this view of the entrance to Lhasa is likely the barrel of a British gun.

The Mission to Tibet led by Colonel Francis Younghusband was in truth a military invasion. As the Mission moved slowly from Dromo to Lhasa British officers hunted wild animals, looted monasteries and estates, and they killed many Tibetan soldiers who tried to stop their progress. Several men also captured images of Tibet with their cameras.

General Macdonald and troops marching through Lhasa.

This exhibition features photographs - from the collection of National Museums Liverpool - taken by British officers in Tibet during 1903 and 1904. These photographs help us to understand the Mission to Tibet in a number of different ways.

We can:
- Trace the route of the Mission from the Teesta River in Sikkim to Lhasa.
- See how the British portrayed Tibet to the outside world.
- View these images as British propaganda and intelligence gathering.
- Identify Tibetan, Chinese and Himalayan officials photographed by the British.
- Understand how Tibetans reacted to the arrival of the British.
- Think about these photographs as a historic record of people and places.

The exhibition uses two albums of photographs taken during the Mission to Tibet. The first album features photographs by the Mission's official photographer, John Claude White. The second is an album of photographs some taken by army medic, Gerald Irvine Davys. We have recreated both albums as flipbooks for the exhibition.

The British camp at Kangma

This exhibition has been produced in collaboration with The University of Manchester and National Museums Liverpool.

World Museum National Museums Liverpool

THE TIBET MUSEUM

MANCHESTER 1824 The University of Manchester

ལྷ་སའི་འགྲོ་ལམ།
Road to Lhasa

Courtesy of Jonathan Bracken, UK

ས་ཁྲ་འདིས་ཡིན་ཇིའི་བོད་ནང་དམག་པོའི་དོན་གཅོད་ཀྱི་འགྲོ་ལམ་སྟོན། ས་ཁྲ་འདི་ཐོག་མར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༥ ལོར་པར་སེ་ཝཱལ་ ལན་ཌོན་ (Perceval Landon) གྱིས་བརྩམས་པའི། ལྷ་ས། ཞེས་པའི་ཡིན་ཇིའི་དམག་པོའི་དོན་གཅོད་བོད་ནང་བསྐྱོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཟིན་ཐོར་བཀོད་པའི་དེབ་དེའི་ནང་བཀོད།

This map shows the route taken by the British during the Mission to Tibet. It was originally published in 1905 in Perceval Landon's *Lhasa,* a British account of the Mission to Tibet.

ཨིན་ཇི་བོད་ནང་བསླེབས་པ།
The British in Tibet

ཨིན་ཇིའི་དམག་དཔུང་ཨིན་ཇིས་དབང་བསྒྱུར་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚམས་བརྒལ་ནས་བོད་སའི་ནང་འཛུལ་ཡོང་སྐབས་བོད་པ་ཚོས་ཕྱིར་ལོག་དགོས་པའི་ཞུ་སྐུལ་ནན་གྱིས་བྱས་འདུག །ཨིན་ཇིའི་ཚོང་འབྲེལ་གསར་པ་ཞིག་འཛུགས་འདོད་བྱས་ཡོད་ཀྱང་བོད་མིས་ངོས་ལེན་མ་བྱས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ཨིན་ཇིས་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་བོད་ནང་འཛུལ་ཡོང་བ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༣ ལོར་ཨིན་ཇིས་གམ་པ་རྫོང་བར་སླེབས་ནས་དེ་ནས་མར་ཕྱིན་མེད། འོན་ཀྱང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ལོར་རང་གི་མངོན་འདོད་རྣམས་བསྒྲུབ་ཆེད་ཨིན་ཇིའི་དཔུང་དམག་སླར་ཡང་བོད་ནང་འཛུལ་ནས་མཐར་ཕྱི་ཟླ་ ༨ ནང་ལྷ་ས་བར་སླེབས་པ་རེད།

When British troops crossed the border between British controlled India and Tibet the Tibetans repeatedly asking them to leave. The British wanted to negotiate a new trade deal, but the Tibetans refused. As a result British troops marched further and further into Tibet. In 1903 they went no further than Khamba Dzong, but in 1904 the British returned determined to get what they wanted. By August 1904 they had reached Lhasa.

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ཟླ་ ༣ ནང་ཨིན་ཇིའི་དམག་དཔུང་དང་དངོས་ཟོག་དོས་སྐྱེལ་གདང་ལ་བརྒལ་ནས་དུད་སྣར་བསྐྱོད་བཞིན་པ།

British troops and supplies crossing the Tang La to Tuna in March 1904.

བོད་རྒྱ་ཨིན་གསུམ་གྱི་སྔོན་ཐོའི་ནང་ཨིན་ཇིའི་དམག་གི་དོན་གཅོད་བོད་ནང་འགྱོར་བའི་སྐོར་གནས་ཚུལ་འགོད་སྟངས་མི་འདྲ་ནའང་ང་ཚོས་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་རྟོགས་ཐུབ་པ་ནི།
- ཨིན་ཇིའི་གམ་པ་རྫོང་དང་ཕག་རི་རྫོང་། དུད་སྣ། ཁ་རོ་ལ། རྒྱལ་རྩེ། སྣ་དཀར་རྩེ། དཔལ་དི་རྫོང་བཅས་སུ་སྡོད་ཕྱུར་བརྒྱབ་ཡོད།
- ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ནང་ཨིན་ཇིས་དུད་སྣའི་ཉེ་འགྲམ་ཆུ་མིག་གཤོངས་གོར་བོད་མི་མང་པོ་དམར་གསོད་དང་རྨས་སྐྱོན་བཏང་བ་མ་ཟད། ལོ་དེའི་ཕྱི་ཟླ་ལྔ་པ་དང་དྲུག་པའི་ནང་རྒྱལ་རྩེའི་གཡས་གཡོན་དམག་འཁྲུག་ནང་བོད་མི་མང་པོ་རྐྱེན་ལམ་དུ་བཏང་ཡོད།
- ཨིན་ཇིས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཁག་དང་ས་གནས་གལ་ཆེ་ཁག་གཅིག་བཙན་བཟུང་བྱེད་སྐབས་དགོན་པ་དང་གཞིས་ཀ་རྣམས་འཕྲོག་བཅོམ་དང་སྐབས་རེ་རྩ་གཏོར་བཏང་ཡོད། དཔེར་ན། གནས་རྙིང་དགོན་པར་འཕྲོག་བཅོམ་དང་གཏོར་བཤིག་བཏང་ཡོད། བཙེ་ཆེན་དགོན་པ་དང་རྒྱལ་རྩེ་རྫོང་དང་དགོན་པར་ཡང་འཕྲོག་བཅོམ་དང་གཏོར་བཤིག་ཚབས་ཆེ་ཚོག་ཡོད། ཕ་ལྷའི་གཞིས་ཀར་འཕྲོག་བཅོམ་དང་གཏོར་བཤིག་བཏང་། ལྕང་ལོའི་གཞིས་ཀ་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས།
- ཨིན་དམག་ལྷ་སར་འགྱོར་མཚམས་བོད་གཞུང་གིས་གཞི་ནས་ཨིན་ཇི་དང་ལྷན་ཆིངས་ཡིག་འབྲུ་དོན་གསར་པར་ཁས་ལེན་ཞུས། ཆིངས་ཡིག་དེར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༧ ཉིན་དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་མཆོག་དང་ཀ་ནལ་ ཡང་ ཧ་སེ་བན་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་མཚན་རྟགས་བཀོད། འོན་ཀྱང་དེ་རྗེས་ཨིན་གཞུང་གིས་ཀ་ནལ་ ཡང་ ཧ་སེ་བན་ནས་དགོས་འདུན་འདོན་རྒྱ་མང་དྲགས་པར་བསྙད་ནས་འཕྲུལ་མར་ཆིངས་ཡིག་དེ་བརྩི་མེད་དུ་བཏང་།

པར་རིས་གཞན་ལྟར་པར་འདི་དག་གིས་ཀྱང་ཨིན་ཇིས་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་བྱེད་སྐབས་གནས་ཚུལ་གང་བྱུང་བ་ཆ་ཤས་ཙམ་ལས་སྟོན་མ་ཐུབ།

ཕག་རི་རྫོང་དུ་ཨིན་ཇིའི་དམག་དཔུང་སྡོད་ཕྱུར་གྱི་རྣམ་པ་འདིར་གཞིགས་ཚེ་ཨིན་ཇིའི་བོད་ནང་དྲག་པོའི་དོན་གཅོད་གཏོང་སྐབས་མི་དང་སེམས་ཅན་ཧ་ཅང་ཕོན་ཆེ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད་པ་རྟོགས་ཐུབ།

This panoramic photograph of the British camp at Phari Dzong shows the vast numbers of people and animals involved in the Mission.

The Tibetan, Chinese and British sources that record the Mission to Tibet all record different versions of events. Despite this we know a number of things:
- The British made camp at Khamba Dzong, Phari Dzong, Tuna, Karo La, Gyantse, Nagartse, and Pethi Dzong.
- The British killed and wounded many hundreds of Tibetan soldiers at Chumi Shonko near Tuna in March 1904 (known as Guru in English) and many more died in battle in and around Gyantse between May and July.
- Monasteries and estates were looted and sometimes destroyed as the British tried to take control of important towns and locations. Examples include, Nenying Monastery (looted and destroyed), Tsechen Monastery (looted and destroyed), Gyantse Dzong and Monastery (looted and partially destroyed), Phala Estate (looted and destroyed), Changlo Estate (looted).
- The Tibetans finally agreed to a new treaty with Britain when the troops reached Lhasa. It was signed in the Potala by Ganden Tripa and Colonel Younghusband on 7th September 1904. It was quickly overturned by the British Government; they said Younghusband had made too many demands.

The photographs shown here – like other sources – can only give a partial picture of what happened when the British invaded Tibet.

དགུན་དུས་ཟླ་བ་ཁ་ཤས་རིང་དུད་སྣར་ཨིན་ཇིས་དམག་སྒར་བརྒྱབ་ནས་བསྡད། གནམ་གཤིས་ཐན་བུ་དྲག་ཏུ་འགྲོ་སྐབས་རིམ་བཞིན་ལྷ་སའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད།

The British camped at Tuna for several months during winter, as the weather improved the troops began their march to Lhasa.

མི་སྣ་ངོ་སྤྲོད་ཀྱི་པར་རིས།
A Visual 'Who's Who'

པར་དེབ་འདིའི་ནང་ཨིན་ཇི་དང་ལྷན་དུ་གོ་བསྡུར་གནང་མཁན་བོད་དང་འབྲུག །བལ་ཡུལ། རྒྱ་མི་བཅས་ཀྱི་ལས་བྱེད་རྣམས་ཡིན། དུས་རབས་ ༢༠ ནང་བོད་ཀྱི་བྱུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཁྲོད། གཞུང་འབྲེལ་མཛད་གཙོ་རྣམ་པ་པར་བརྒྱབ་པ་ད་ལམ་ཐོག་མ་ཆགས་ཡོད། ཁོང་ཚོ་པར་ཆས་ཡོད་སར་ཞལ་ཕྱོགས་ནས་ཐད་ཀར་གཟིགས་བཞིན་ཡོད་སྟབས། ཆེད་མངགས་པར་རྒྱག་ཆེད་ཞལ་ཚུར་ཕྱོགས་པ་ཞིག་རེད།

The albums include images of the Tibetan, Bhutanese, Nepalese and Chinese officials who negotiated with or for the British. In most cases this was the first time these important figures in 20th century Tibetan history had been photographed. The men stare out from the photograph albums and look straight into the camera's lens suggesting that they have been asked to pose.

ཨིན་ཇིའི་དམག་དཔོན་ཚོས་ཡང་ཡང་པར་རྒྱག་སའི་བཀའ་བློན་རྣམ་པ་བཞི། འདིར་སྲས་ཆུང་ཞབས་པད་དང་ཚ་རོང་ཞབས་པད་རྣམ་གཉིས་ལྷ་ཀླུའི་གཟིམ་ཤག་ནས་ཨིན་ཇིའི་དམག་སྤྱི་ཡང་ ཧ་སི་བན་དང་ལྷན་བགྲོ་གླེང་གནང་རྗེས་ཕྱིར་འཐོན་བཞིན་པའི་པར་རེད། ཨིན་དམག་ལྷ་སར་སྡོད་རིང་ལྷ་ཀླུའི་གཟིམ་ཤག་ཏུ་གཏན་སྡོད་བྱས་ཡོད།

The four Shapés (Cabinet Ministers) were regularly photographed by British officers. Here, Sechung Shapé and Tsarong Shapé are photographed leaving Lhalu House in Lhasa following discussions with Colonel Younghusband, the leader of the British troops. The British took possession of Lhalu House using it as their base while in Lhasa.

ཨིན་ཇིས་བོད་མི་དེ་ཚོ་ཧ་ཅང་ཡ་མཚན་པོ་མཐོང་ནས་པར་བརྒྱབ་འདུག ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ལོར་ཨིན་ཇིས་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཤིང་། དེའི་གོང་དུ་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མངའ་བདག་སུ་ཡིན་མིན་ཨིན་ཇིས་གསལ་པོ་མི་ཤེས།

ཨིན་ཇི་བོད་ནང་བསླེབས་རྗེས། དབང་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་མི་དྲག་དང་དཔོན་དྲག་སུ་ཡིན་རྒྱུས་ལོན་གང་མང་ཡོང་ཐབས་སླད། པར་སོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་གནས་ཚུལ་གང་མང་མགོ་བསྒྲུབས་བྱས་ནས་དོགས་པ་བྱེད་དགོས་ས་དང་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཐུབ་པའི་བོད་མི་སུ་ཡིན་ཤེས་ཐབས་བྱས་ཡོད།

ཨིན་བོད་ཆིངས་ཡིག་གསར་པར་ངོས་ལེན་ཐོག །དེར་མཚན་རྟགས་འགོད་རྒྱུའི་ལས་འགན་ཁ་ཙང་ལྷི་མོ་དེ་དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་བློ་བཟང་རྒྱལ་མཚན་མཆོག་གི་ཐོག་ཏུ་བབས་པ་རེད། ལྷ་ཀླུའི་གཟིམ་ཤག་ཏུ་ཆིངས་ཡིག་གི་འབྲུ་དོན་ཐོག །བགྲོ་གླེང་གནང་ཐེངས་མཐའ་མའི་སྐབས་སྐུ་ཞབས་ཇོན་ ཀ་ལོ་ཊི་ ཝ་ཧེ་ཊི་ལགས་ཀྱིས་པར་རྒྱབ་པ་རེད།

The Ganden Tripa, Lobsang Gyeltsen had the difficult task of agreeing and signing the new Anglo-Tibetan treaty with Colonel Younghusband. He was photographed by John Claude White during the final negotiations at Lhalu House.

The British were very anxious to take photographs of these men. Before the British invaded Tibet in 1904 they had only a vague idea who held political and religious power in the country. Once there, they gathered as much information as they could – including photographs - on Tibet's most influential men. They wanted to know who they could trust and who to treat with suspicion.

རྒྱལ་རྩེར་ཨིན་ཇི་དང་ལྷན་གྲོས་མོལ་གནང་སྐབས་ཀྲོང་གསར་དཔོན་སློབ་ཨོ་རྒྱན་དབང་ཕྱུག་མཆོག་གིས་ཨིན་ཇི་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་པ་མ་གཏོགས་བོད་མིར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མེད། པར་རིས་འདི་དག་ཀྲོང་གསར་དཔོན་སློབ་སྟོན་འཁོར་དང་བཅས་གྲོ་མོར་འབྱོར་སྐབས་ཡིན།

The Tongsa Penlop – Ugyen Wangchuk –supported the British rather than the Tibetans during the negotiations at Gyantse. These informal photographs show the Tongsa Penlop arriving with his entourage in Dromo.

གསང་བའི་གནས་ཚུལ་མཁོ་སྒྲུབ།
Intelligence Gathering

སྐུ་ཞབས་ཇོན་ ཀ་ལོཌ་ཝི་ ཝ་ཧེཊི་ལགས་ཀྱིས་བརྒྱབ་པའི་པར་རིས་དེ་དག་གིས། ཨིན་ཇིའི་དམག་དཔུང་འབྲས་ལྗོངས་བརྒྱུད་ནས་ལྷ་ས་བར་བསྐྱོད་སྐབས་ལམ་བརྒྱུད་རྗེས་དེད་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཟམ་པ་དང་ལ་རྩེ། ཁང་རྩིག་སོགས་པར་ལེན་གཙོ་བཟུང་བྱས་ཡོད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྐབས་དེར་ཁོང་གིས་གསང་བའི་གནས་ཚུལ་མཁོ་སྒྲུབ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། པར་རིས་དེ་དག་གིས་འབྱུང་འགྱུར་ཨིན་ཇིས་རྒྱ་གར་ནས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་བཙན་འཛུལ་བྱེད་སྐབས་འགྲོ་ལམ་སྟབས་བདེ་བཟོ་ཆེད་ཡིན།

The photographs taken by John Claude White trace the route of the British troops as they slowly moved from Sikkim to Lhasa. His subjects – bridges, mountain passes, and buildings – were chosen for a reason. He was gathering intelligence. His images of Tibet's infrastructure gave future colonial officers a step by step guide on how to reach Lhasa from India.

ཨིན་ཇིའི་དམག་གི་དོན་གཅོད་ལྷ་སར་བསྐྱོད་སྐབས་ལམ་བར་ལྕགས་ཟམ་གྲུ་ཤན་དང་གྲུ་པ་འཛུ་བཟུང་བྱས་པ། ཨིན་ཇིས་པར་ལེན་མང་པོ་བྱས་ཡོད། གྲུ་ཤན་མེད་ན་ཟམ་པ་འཛུགས་རྒྱུ་ལས་གཙང་པོ་བརྒལ་ཐབས་གཞན་མེད།

The British seized Chaksam Ferry and the boatmen as they marched to Lhasa. The British took many photographs. Without the ferry the Tsangpo formed a natural barrier that could not be crossed without building bridges.

སྤྱིར་སྐུ་ཞབས་ཇོན་ ཀ་ལོཌ་ཝི་ ཝ་ཧེཊི་ལགས་ཀྱིས་བརྒྱབ་པའི་པར་དེ་དག་ཧ་ཅང་མཛེས་སྡུག་ལྡན་ཡང་། བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་བྱ་རྒྱུར་ལམ་སྟོན་ཡང་བྱེད་ཐུབ། ཟམ་པ་དང་གཙང་པོ། དེ་བཞིན་ལ་རྩེ་བརྒལ་མ་ཐག་པ་དེ་དག་པར་ལེན་བྱས་ཡོད། ཐག་རིང་གི་ཡུལ་གཞོངས་དང་རི་བརྒྱུད་ཙམ་མ་ཟད། ཨིན་ཇིའི་དམག་དཔུང་མ་སོང་བའི་ལམ་སོགས་ཀྱང་པར་ལེན་བྱས་ཡོད། པར་དེ་དག་གིས་མ་འོངས་པར་གལ་སྲིད་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་བྱེད་དགོས་ན་འགོ་གང་ནས་འཛུགས་དགོས་མིན་ཐད་ལམ་སྟོན་བྱེད་ཐུབ།

སྐུ་ཞབས་ཇོན་ ཀ་ལོཌ་ཝི་ ཝ་ཧེཊི་ལགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཁང་རྩིག་ཆེན་པོའི་ནང་འགྲོ་ལམ་སྟབས་བདེ་ཤོས་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཀྱང་པར་བརྒྱབ་ཡོད། དཔེར་ན་ལྷ་སའི་གནས་ཆུང་གྲྭ་ཚང་གི་རྡོ་གཅལ་དང་སྐས་འཛེག ཁང་པའི་སྒོ་དང་འདོགས་ཁྱི་སོགས་ཀྱང་པར་ལེན་བྱས།

White also recorded the easiest way to enter buildings. At Nechung Monastery in Lhasa he photographed steps and staircases, doorways and even the guard dogs that could block the route.

White's photographs are spectacular images, but they also reveal what an army had to do if it wanted to invade Tibet. They show the bridges that were crossed, the rivers that were forged, and the mountain passes climbed. His views of valleys and mountain ranges stretching far into the distance also document the routes the Mission did not take. These photographs recorded potential starting points for future imperial missions and explorations.

གམ་པ་རྫོང་དུ་སྡོད་ཁུར་བརྒྱབ་ནས་སྡོད་སྐབས་སྐུ་ཞབས་ཇོན་ ཀ་ལོཌ་ཝི་ ཝ་ཧེཊི་ལགས་ཀྱིས་ཇོ་མོ་གླང་མ་ཡང་པར་ལེན་བྱས་ཡོད། ཇོ་མོ་གླང་མ་ནི་འཛམ་གླིང་ནང་གངས་རི་མཐོ་ཤོས་ཡིན་སྟབས་ཨིན་ཇིས་རང་གི་སྟོབས་འབྱོར་མངའ་ཐང་ངོམས་རྒྱུ་དང་འཛམ་གླིང་གཞན་ལ་དབང་སྒྱུར་ཐུབ་ཆེད་ཇོ་མོ་གླང་མར་འཛེགས་འདོད་ཀྱི་ཀུན་སློང་ཤུགས་ཆེ་བཅངས་ཡོད།

John Claude White photographed Chomolungma while camped at Khamba Dzong. As the highest mountain in the world the British were desperate to climb Chomolungma in order to show their power and reach to the rest of the world.

རྒྱལ་རྩེ།
Gyantse

ཞི་བདེ་ལྡན་པའི་ཡུལ་གཞོངས་སུ་ཁྲག་དྲི་བྲོ་བའི་དམག་གི་གཟུགས་ངན་འཆར་བ། གཞུང་ལམ་དང་ཁང་པའི་ནང་མི་རོ་དང་རྨས་མས་ཁེངས་པ་མ་ཟད། གྲོང་གསེབ་མེར་སྲེག་བཏང་བ་སོགས་མི་འཆི་རྐྱེན་ངན་དུ་མ་ཐོག་ཏུ་བབ་པ།

ཧེན་རི་ ནིའུ་མན་ (Henry Newman) གྱིས། དམར་ཧྲེན་དུ་ཐོན་པའི་ལྷ་ས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༥

There entered the peaceful valley all the horrors of war – dead and maimed men in the streets and houses, burning villages, death and destruction of all kinds.

Henry Newman in, *The Unveiling of Lhasa*, 1905

ཨིན་ཇིའི་དམག་གི་དོན་གཙོད་བོད་ནང་བསྐྱོད་སྐབས་བརྒྱབ་པའི་པར་རིས་ཁོངས་ནས་པར་འདི་དག་ངོ་མཚར་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན། པར་ཆས་དེ་ཡང་མེ་མདའ་དང་འདྲ་བར་གཞན་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཚེ་འཇིགས་སྣང་སྐྱེ་གཞི་ཞིག་ཏུ་གྱུར་སྲིད། རང་པར་རང་ལེན་བྱེད་པའི་དེང་རབས་ཀྱི་ཚོགས་གསར་པ་འདིའི་ནང་རྣམ་འགྱུར་འདི་ནི་སྤྱིར་སྣང་ཤིག་ཏུ་གྱུར་ཟིན།

This is one of the most iconic images taken during the Mission to Tibet. It reminds us that the act of pointing a camera can be just as violent as the act of pointing a gun. This is easy to forget in the age of the 'selfie'.

རྒྱལ་རྩེར་བརྒྱབ་པའི་པར་རིས་དེ་དག་གིས་ཨིན་ཇིས་དམག་འཁྲུག་སྐབས་གཏོར་སྐྱོན་བཏང་བའི་ཆ་ཤས་ཙམ་ལས་མངོན་མ་ཐུབ། དགོན་པའི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ལ་པར་ཆས་ཕྱོགས་སྐབས་མེ་མདའ་རེད་སྙམ་ནས་འཇིགས་སྣང་སྐྱེ་ནས་བྲོས་བཞིན་པ། བོད་མིས་ཨིན་ཇིའི་དམག་འགོག་ཐབས་ཆེད་བཟོས་པའི་གྱང་རོ། བོད་པའི་དམག་སྤྱིས་རས་དར་དཀར་པོ་ནམ་མཁར་འཕྱུར་ནས་དམག་མཚམས་འཇོག་དགོས་པའི་བརྡ་གཏོང་བཞིན་པ། པར་ནང་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་འགའ་ཤས་ཧ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཆགས་ཡོད། གང་ཡིན་བརྗོད་ན་ཨིན་ཇིས་དཔུང་འཇུག་བྱས་རྗེས་དངོས་པོ་དེ་དག་ཤུལ་མེད་དུ་བཏང་ཡོད།

The photographs taken in Gyantse only offer a glimpse of the devastation caused by the British. They show monks in the monastery running for their lives, fearing that the camera pointed at them is a gun. They also show walls being built to stop British progress, and a Tibetan commander waving a white flag to declare a truce. In some cases, these were the first and last photographs taken of important landmarks before they were destroyed during the British attack.

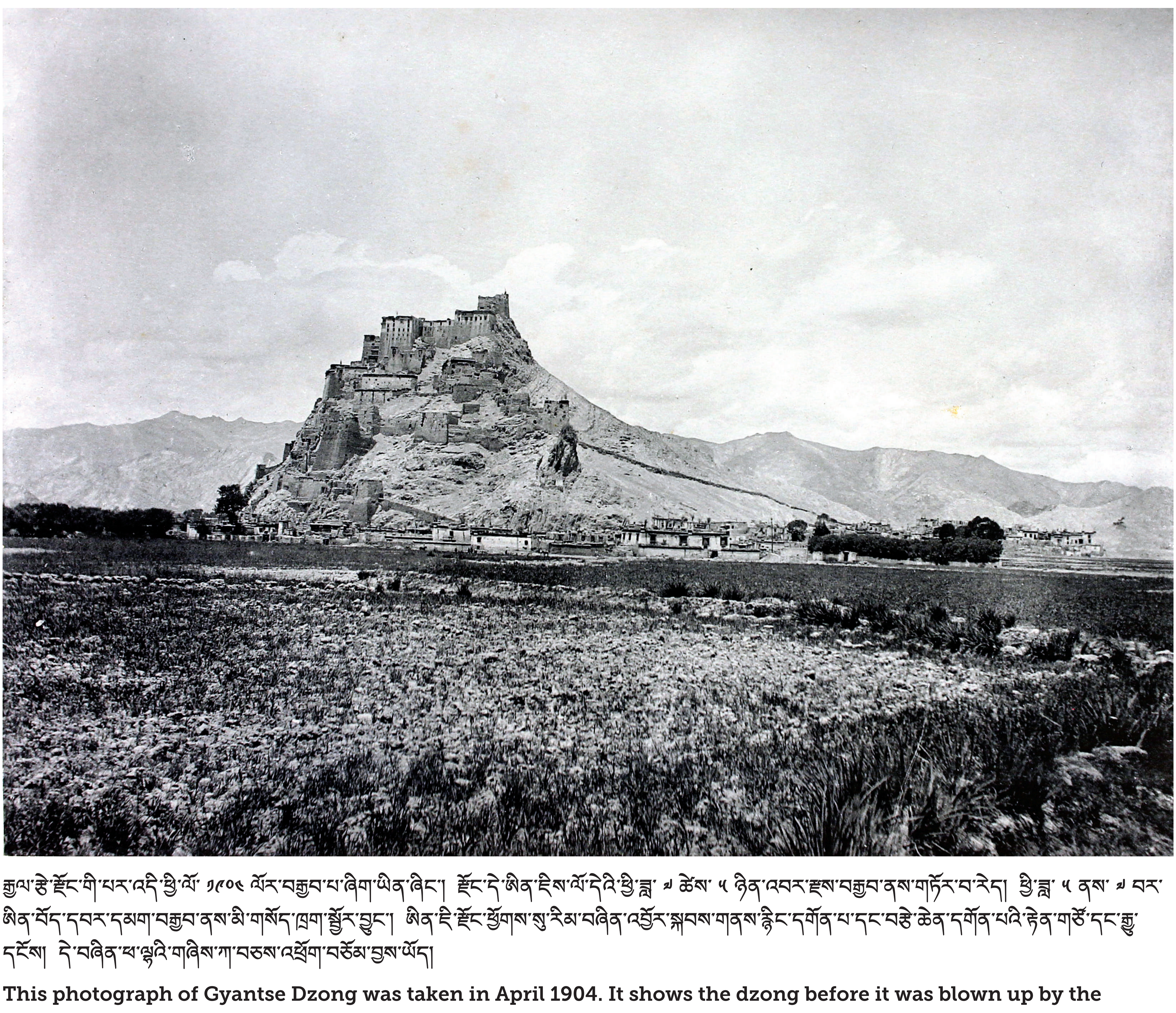

རྒྱལ་རྩེ་རྫོང་གི་པར་འདི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ལོར་བརྒྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྫོང་དེ་ཨིན་ཇིས་ལོ་དེའི་ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༥ ཉིན་འབར་རྫས་བརྒྱབ་ནས་གཏོར་བ་རེད། ཕྱི་ཟླ་ ༥ ནས་ ༧ བར་ཨིན་བོད་དཔའ་དམག་བརྒྱབ་ནས་མི་གསོད་ཁྲག་སྦྱོར་བྱུང་། ཨིན་ཇི་རྫོང་ཕྱོགས་སུ་རིམ་བཞིན་འཕྱོར་སྐབས་གནས་རྙིང་དགོན་པ་དང་བརྩེ་ཆེན་དགོན་པའི་རྟེན་གཙོ་དང་རྒྱ་དངོས། དེ་བཞིན་ཕ་ལྷའི་གཞིས་ཀ་བཅས་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས་ཡོད།

This photograph of Gyantse Dzong was taken in April 1904. It shows the dzong before it was blown up by the British on 5th July. Between May and July Tibetan and British troops fought a bloody battle. As the British moved closer to capturing the dzong, they looted and destroyed Nenying Monastery, Tsechen Monastery and the Phala estate.

པར་འདི་རྣམས་ལས། ཨིན་ཇིས་རྒྱལ་རྩེའི་ས་ཁུལ་གང་དུ་དམག་སྒར་བརྒྱབ་མིན་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ། ཨིན་ཇིའི་དམག་དཔུང་རྣམས་ཐོག་མར་ལྕང་ལོ་གཞིས་ཀར་གནས་ཆགས་པ་དང་། དེ་རྗེས་ཁ་རོ་ལ་དང་འབྲོང་རྩེ་དགོན་པའི་གཤམ་དུ་གནས་སྤོ་བྱས། དམག་འཐབ་འགོ་མ་འཛུགས་གོང་ཨིན་ཇིས་དམག་མིས་རྒྱལ་རྩེ་དཔལ་འཁོར་ཆོས་སྡེས་གཙོས་ས་གནས་གང་སར་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་པར་རིས་ཁག་གཅིག་ལས་ཤེས་ཐུབ།

These photographs also help us locate the British camps in Gyantse: first in the grounds of the Changlo estate, then later at Karo La, and below the monastery at Drongtse. They also record the many sightseeing trips the British took before fighting began, including to the Palkor Chode.

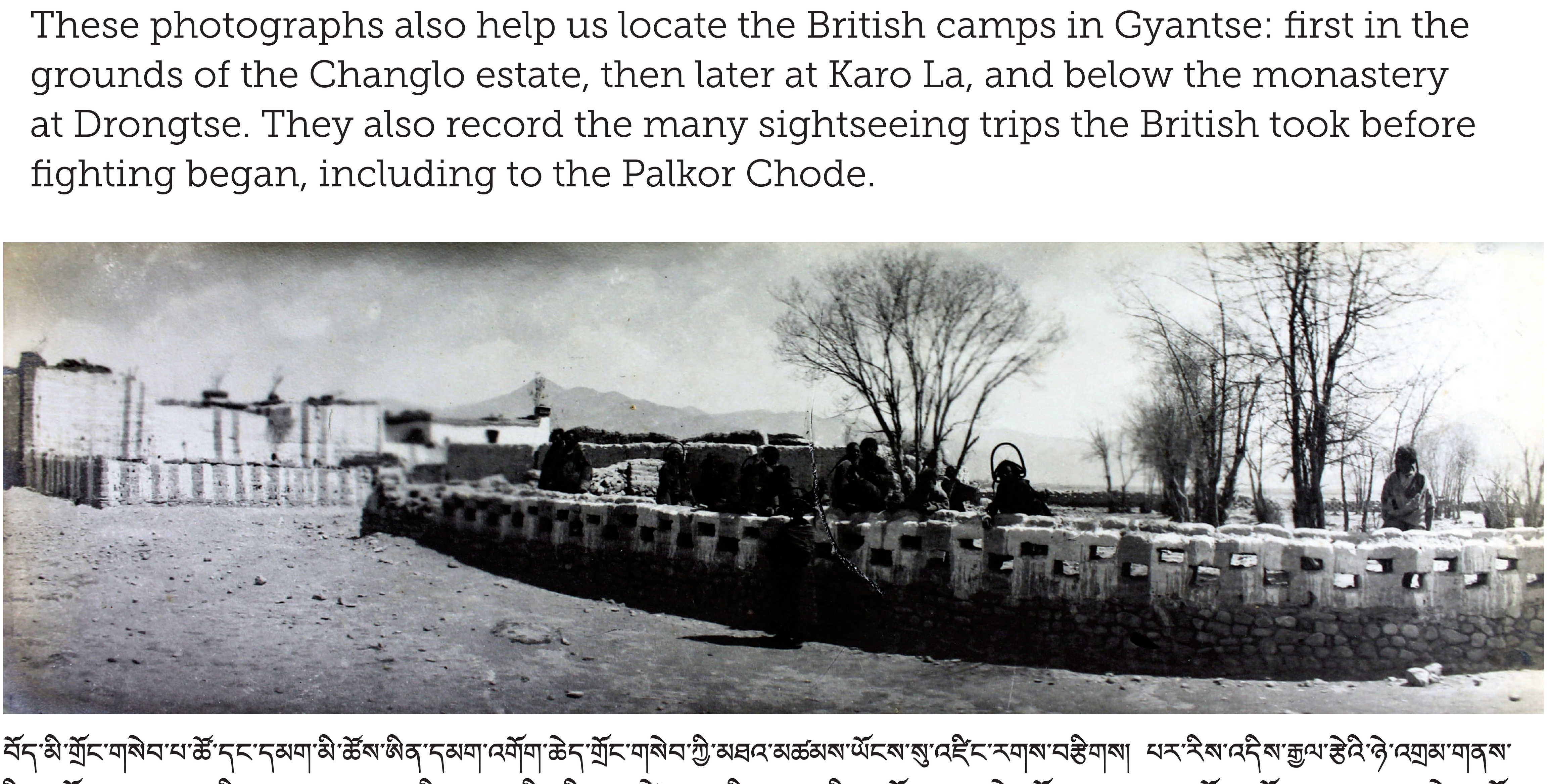

བོད་མི་གྲོང་གསེབ་པ་ཚོ་དང་དམག་མི་ཚོས་ཨིན་དམག་འགོག་ཆེད་གྲོང་གསེབ་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ཡོངས་སུ་འཛིང་རགས་བརྩིགས། པར་རིས་འདིས་རྒྱལ་རྩེའི་ཉེ་འགྲམ་གནས་རྙིང་དགོན་པར་བརྒྱབ་པའི་གྱང་རྣམས་གསལ། ཨིན་དམག་གིས་ཕྱི་ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༢༦ ཉིན་གནས་རྙིང་དགོན་པ་དང་ཉེ་འཁོར་ས་ཁུལ་ཁག་འཕྲོག་བཅོམ་དང་ཧ་ལམ་རྩ་མེད་བཟོས།

Tibetan villagers and soldiers built walls across the valleys to block British progress in Tibet. This photograph likely shows a wall built at Nenying near Gyantse. Nenying Monastery and its surrounding village was looted and almost destroyed by the British on 26th June.

གྲོས་མོལ།

Negotiations

ཨིན་ཇིས་དལ་པོས་སྒོ་ནས་བོད་ས་བཙན་འཛུལ་བྱས། བོད་པས་ཨིན་དམག་ལྷ་སའི་ཕྱོགས་སུ་ཡོང་རྒྱུར་འགོག་རྐྱེན་བཟོ་ཆེད་ཐབས་ལམ་འདྲ་མིན་བེད་སྤྱོད་བྱས། མཚམས་རེ་ཨིན་ཇིའི་བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་དང་གྲོས་མོལ་ཆེད་ཟླ་གྲངས་མང་པོ་སྒུག་དགོས་བྱུག་ཡོད། དུས་ཚོད་དེའི་རིང་ཨིན་ཇིས་འགྲིམས་སྐོར་ནང་གསོག་འཛོག་ཆེད་རི་དྭགས་ཇོན་པ་དང་རྩི་ཤིང་འཕྲུ་བ། རི་འཛོགས་པ་དང་། རི་གཞོངས་སུ་ཞུལ་བ་སོགས་བྱས་ནས་དུས་འདའ། སྐབས་དེར་ཨིན་ཇི་ཚོར་བོད་ས་པར་ལེན་བྱ་རྒྱུའི་དུས་ཚོད་བཟང་པོ་བྱུང་།

This was a slow invasion. The Tibetans used delaying tactics to stop the British from moving closer to Lhasa. In some cases the British waited months for Tibetan officials to arrive for negotiations. These long waits gave the British the opportunity to collect plants, kill wild animals for sport or for museum collections, and they explored mountain ranges and valleys. It also offered British men the chance to photograph Tibet.

རྒྱལ་རྩེར་དམག་འཐབ་རྗེས་ཨིན་ཇིའི་དམག་མི་རྣམས་ལྷ་ས་རུ་ཉེར་བསྙེབས། ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་བརྒྱབ་པའི་པར་འདིས། གཡུ་ཐོག་ཞབས་པད་དང་ཏཱ་བླ་མ་གཉིས་སྣ་དཀར་རྩེ་རུ་ཨིན་ཇིའི་དམག་སྤྱི་ཀ་ནལ་ ཡང་ ཏ་སི་བན་གྱི་སྡོད་གུར་ནང་བརྒྱབ་པ་ཞིག་ཡིན། སྐུ་ཚབ་རྣམ་གཉིས་ཨིན་དམག་ལྷ་སའི་ཕྱོགས་སུ་ཐོར་མ་བཏུག་པར་འགོག་ཐབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

After the fighting at Gyantse the British troops moved closer and closer to Lhasa. This photograph taken on 19th July shows Tibetan officials including, Yuthok Shapé and the Ta Lama in Colonel Younghusband's tent at Nagartse. Their aim was to stop the British marching on Lhasa.

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༣ ལོར་ཨིན་དམག་རྣམས་གམ་པ་རྫོང་དུ་བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་སྒུག་ནས་སྡོད་སྐབས་སྐུ་ཞབས་ ཇོན་ ཀ་ལོ་གྲི་ ཝ་ཧེ་གྲེས་ བརྒྱབ་པས་ཕུལ་བྱུང་པར་རིས་ཁྲོད་ནས་པར་འགག་ཤས། ཁུལ་དེ་ནས་ཁོང་སྟག་ཚང་བཙུན་དགོན་དུ་བསྐྱོད་ནས་བཙུན་མ་རྣམས་པར་ལེན་བྱས། བཙུན་མ་དེ་དག་བལ་གྱི་སྐྲ་ཚབ་གྱོན་འདུག །ཕྱོགས་མཚུངས་མཛེས་སྡུག་ལྡན་པའི་ཡུལ་ལྗོངས་ཀྱི་བཀོད་པའང་པར་ལེན་བྱས།

ཇོན་ ཀ་ལོ་གྲི་ ཝ་ཧེ་གྲེས་ གམ་པ་རྫོང་ནས་པར་མང་པོ་བརྒྱབ་པའི་ཁོངས་ནས་གཅིག་རེད།

One of the many views taken of Khamba Dzong by John Claude White.

Some of the most well known Mission photographs were taken in 1903 by John Claude White while he waited for Tibetan officials to arrive at Khamba Dzong. From there he travelled to Tatsang Nunnery and photographed the nuns wearing woollen wigs, and he also captured rare panoramic images of the Tibetan landscape.

སྐུ་ཞབས་ ཇོན་ ཀ་ལོ་གྲི་ ཝ་ཧེ་གྲེས་ ཕྱིས་སུ་ནེ་ཤན་ནལ་ ཇོ་ག་ར་ཕིག་ (National Geographic) ཞེས་པའི་དུས་དེབ་ནང་དུ་ཁོང་བཙུན་དགོན་དེར་ཕྱིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་བྲིས་ཡོད། རྩོམ་ཡིག་དེའི་ནང་ཁོང་གིས། ངས་ད་བར་མི་དེ་འདྲ་སྐྱུག་བྲོ་པོ་མཐོང་མྱོང་མེད། ཅེས་བྲིས་འདུག །དེ་ནི་ཨིན་ཇིའི་རྒྱ་སྐྱེད་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཡིན་ཞིང་། སྐབས་དེར་ཨིན་ཇིས་རང་གི་མངའ་འོག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཨེ་ཤེ་ཡའི་མི་མང་རྣམས་ལ་མཐོང་ཚུང་གི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་ཡིན།

John Claude White recalled his visit to the nunnery in an article for the National Geographic magazine. He described the nuns as, "the dirtiest lot of women I have ever seen". His comments reflect the racism shown towards Asian people by colonial officers during the British Empire's rule.

Young Husband Expedition.indd 8 10/04/17 11:46

ལྷ་ས།
Lhasa

ང་ཚོ་ཇོ་ཁང་སྦུག་གི་མཆོད་ཁང་ནག་ཁུངས་ནས་ཉི་ཟེར་རབ་ཏུ་འཕྲོ་བའི་ཁང་པའི་ཕྱི་རུ་ཐོན་སྐབས་ལྷ་སའི་མི་འབོར་ཕྱེད་ཀ་ཙམ་འཚང་ག་ཤིག་ཤིག་བྱས་ནས་ངར་སྒྲ་འབྱིན་བཞིན་འདུག །མི་མང་གིས་རྡོ་དང་པོ་འཕེན་པ་དེ་སྐུ་ཞབས་ ཝ་ཧེ་ཊེས་དབུའི་ཉེ་འགྲམ་ནས་རྡོ་རིང་ལ་ཐོག །དེ་ནི་རིང་མིན་རྡོ་ཆར་འབབ་རྒྱུའི་ཉེན་བརྡ་བཏང་བ་ཞིག་རེད་འདུག

པར་སེ་ཕལ་ ལན་ཌོན་ (Perceval Landon) གྱིས། ལྷ་ས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༥

We emerged from the dark enclosures of the Cathedral [Jokhang] into the blazing sunlight to find half the population of Lhasa waiting for us in a dense, growling crowd... The first stone came with a crash against the Do-ring [pillar] itself, missing Mr. White's head by a few inches. It was the signal for a score of others.

Lhasa by Perceval Landon, 1905

ལྷ་སའི་རྣམ་པ། ཇོ་ཁང་གི་མདུན་ལ།
པར་རྒྱག་མཁན་ཇོན་ ཀ་ལོ་ཌི་ ཝ་ཧེ་ཊེས།

"View in Lhassa. Looking towards the Jo Khang." Photograph by John Claude White.

ཨིན་ཇིའི་དམག་གི་དོན་གཅོད་ལྷ་སར་འབྱོར་སྐབས་ལྷ་སའི་མི་མང་ཚོས་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་པ་རེད། ཨིན་ཇིའི་དམག་མི་ལྷ་སར་མ་འབྱོར་གོང་ནས་ཆུ་མིག་གཤོངས་ཀོ་དང་རྒྱལ་རྩེར་མི་གསོད་ཁྲག་སྒྱུར་དང་སྡོད་ཁང་སོགས་གཏོར་བཤིག་བཏང་བའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་ལྷ་སའི་སྲང་ལམ་ཁྲོད་རླུང་ལྟར་གྲགས། དེར་བརྟེན་ཨིན་དམག་རྣམས་ལྷ་སར་འབྱོར་སྐབས་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་དོགས་ཟོན་ཆེན་པོས་བལྟ་བ་དང་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཤུགས་ཆེ་བསྟན་པ་རེད། བོད་མི་ཚོས་ཨིན་དམག་ལ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་པ་དེ་པར་འགའ་ཤས་ནང་ནས་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ།

The British did not receive a warm welcome in Lhasa. Stories of massacres and destruction from Chumi Shonko and Gyantse were already circulating in the streets before they arrived. As a result the British were greeted with suspicion and unease when they marched into the city. Some of the photographs show how Tibetans reacted to their unwelcome guests.

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ཟླ་ ༨ ནང་དམག་སྤྱི་མེག་ ཌོ་ནལ་གིས་སྣེ་ཁྲིད་བཞིན་པའི་ཨིན་དམག་ལྷ་སའི་ནང་འཛུལ་སྐབས།

British troops led by General Macdonald entering Lhasa, August 1904.

ཨིན་དམག་ལྷ་སར་འབྱོར་སྐབས་ལྷ་སའི་ཁྲོམ་གཞུང་དང་དགོན་པ། ལྷ་ཁང་སོགས་ནང་འགྲིམས་འཆལ་བྱེད་སྐབས་བོད་མི་ཚོས་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཤུགས་ཆེ་བསྟན་ཡོད། དེ་ཡང་ཨིན་ཇི་ལྷ་ཁང་ནང་འཛུལ་སྐབས་རྫ་ཆེའི་སྐུ་བརྙན་དེ་དག་བཙན་འཕྲོག་བྱེད་དོགས་ཀྱིས་ལྷ་ཁང་ཕྱི་རུ་བོད་མི་ཚོས་སྲུང་ནས་བསྡད། བོད་མི་ཚོས་ཕྱི་གླིང་པར་རྡོ་འཕེན་ནས་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་པ་མ་ཟད། སེ་རའི་དགེ་འདུན་པ་ཞིག་གིས་ལག་ཏུ་གྲི་ཐོགས་ཏེ་ཨིན་ཇིའི་དམག་སྒར་ནང་ཤོར་ནས་ཨིན་དམག་གཅིག་ལ་འཐབ་རྒོལ་བྱས་པའི་ཉེས་ཁྲིམས་འོག་སྐེ་ཐག་པ་ལ་དཔྱང་སྟེ་བསད། རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་གནས་སྟངས་དེའི་སྐོར་པར་ལེན་བྱས་པ་ཉུང་ཉུང་ལས་མེད། ཆེས་དཀོན་པའི་པར་རིས་འདི་ཚོའི་ནང་། བོད་མི་ཚོས་དཔའ་ངར་ཆེན་པོས་ཨིན་ཇི་པར་པ་དེར་བལྟ་བཞིན་ཡོད། པར་རིས་འགྲེལ་བཤད་ནང་ཨིན་ཇི་མདུན་དུ་ལངས་ནས་ལམ་འགོག་མཁན་བོད་མི་དེ་དག་སུ་ཡིན་འགྲེལ་བཤད་མེད།

When the British reached Lhasa they visited the city's bazaars, monasteries and temples, but the Tibetans resisted their presence with acts of protest. They gathered outside temples in case the British tried to loot sacred statues. They pelted the British with stones to show them they were not welcome and a monk from Sera Monastery was brave enough to enter the British camp and attack a British officer with a sword. The British hung him for his crime. Only a small number of photographs capture this tension. These rare photographs show Tibetans boldly staring at the camera and its British owner. The captions in the photograph albums do not describe the Tibetans who stand in the way of the British.

ཇོན་ ཀ་ལོ་ཌི་ ཝ་ཧེ་ཊེས་ པར་རིས་འདིར་འགྲེལ་བཤད་བྲིས་འདུག (འབྲས་སྤུངས་དགོན་པའི་ཁྱམས་ར་རེད།) འོན་ཀྱང་ཤོང་གི་འགྲམ་དུ་ཤོང་ལ་ཐད་ཀར་ཅེར་མིག་བལྟ་མཁན་བོད་མི་དེ་དག་སུ་ཡིན་འགྲེལ་བཤད་བྲིས་མེད།

John Claude White captioned this photograph, "View from terrace of Drepung Monastery." He did not mention the Tibetans who were watching him very closely.

ལྷ་སའི་པར་དེབ། The Lhasa Album

ཇོན་ ཀ་ལཱོ་གྱི་ ཝ་ཧེ་གྲེས་ ལྷ་སའི་པར་དེབ་འདི་ཨིན་ཇིའི་གསང་བའི་གནས་ཚུལ་ཙམ་མིན། པར་དེབ་དེ་གཙོ་བོ་གཞན་ལ་ལག་རྟགས་སྤྲོད་ཆེད་དུ་བཟོས་པ་ཞིག་རེད། རྩོད་གླེང་ཤུགས་ཆེ་འགྲོ་བཞིན་པའི་དུས་སྐབས་སུ་ ཝ་ཧེ་གྲེས་ བོད་འབྲུག་རྒྱ་གསུམ་གྱི་ལས་བྱེད་སུ་དང་ཐུག་འཕྲད་བྱུང་བ་རྣམས་པར་ལེན་བྱས་ཡོད། ལས་བྱེད་དེ་དག་གིས་ ཝ་ཧེ་གྲེས་ རྒྱ་གར་དུ་འཁོར་རྗེས་ཁོང་ཚོའི་པར་དེ་དག་འདྲ་བཤུས་རེ་གཏོང་དགོས་པ་མངགས།

John Claude White's Lhasa Album was not just a piece of British intelligence; it was originally made as a gift. During the tense negotiations White photographed the Tibetan, Bhutanese and Chinese officials he met. These men asked White to send them copies of the photographs on his return to India.

ལྷ་སའི་པར་དེབ། ཕྱི་ཤོག་ཀོ་བ་ཡིན་ཞིང་། ཁ་བྱང་གསེར་ཡིག་བྲིས་པའི་པར་མཛོད་ཆེན་པོ་འདི་དག་རྩ་ཆེའི་ལག་རྟགས་ཡིན་པ་མ་ཟད། རིན་གོང་ཡང་ཧ་ཅང་མཐོ།

These large leather bound photograph albums with gold lettering were prestigious gifts. They were also very expensive to produce.

ཕལ་ཆེར་རྒྱུ་མཚན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷ་སའི་པར་དེབ་ནང་མི་འཆི་བའི་རི་དང་སྡོད་ཁང་སོགས་གཏོར་བཤིག་བཏང་བའི་པར་མེད། ཨིན་ཇིའི་དམག་མི་གཞན་མང་པོས་བོད་མི་ཤི་བའི་རོ་དང་རྨས་མ། དེ་བཞིན་འཕྲོག་བཅོམ་བྱེད་ཡུལ་ས་གནས་གལ་ཆེ་ཁག་གི་པར་ལེན་ཡོད། འོན་ཀྱང་ ཇོན་ ཀ་ལཱོ་གྱི་ ཝ་ཧེ་གྲེས་ པར་དེ་འདྲ་བརྒྱབ་མ་ཐུབ་པའམ་ཡང་ན་མ་བརྒྱབ་པ་རེད། ཁོ་པའི་པར་ཆས་ལྗིད་པོ་ཡིན་སྟབས་པར་སྒྲིག་རྒྱུར་དུས་ཚོད་འགོར་པོ་ཡོད། དེར་བརྟེན་གནས་ཚུལ་འབྱུང་བཞིན་པའི་སྐབས་པར་ལེན་ཐུབ་རྒྱུ་མི་སྲིད་པ་ཞིག་ཡིན། ཕྱོགས་མཚུངས་ ཇོན་ ཀ་ལཱོ་གྱི་ ཝ་ཧེ་གྲེས་ ནས་ཀྱང་བོད་མི་མང་པོ་བློ་འགུགས་ཐབས་ཆེད་པར་དེབ་དེ་འདྲ་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་ལ་ལག་རྟགས་ཚུལ་དུ་སྤྲད་ཡོད་སྐབས་ཁ་ཆག་སྐྱ་རལ་མེད་པར་ཞིག་དགོས། པར་ཁ་ཆག་སྐྱ་རལ་དེ་འདྲ་ལག་རྟགས་སྤྲད་ཆེ་བོད་མི་ཚོ་བློ་འགུགས་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།

ཝ་ཧེ་གྲེས་ པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་ ༩ ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་མཆོག་དང་། བ་དུ་ལ་དང་བཀྲ་ཤིས་བླ་མའི་ལས་སྣེ་གྲྭ་བ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་བློ་བཟང་རྒྱལ་མཚན་མཆོག །ཞབས་པད་བཞི་དང་། དེ་བཞིན་འབྲུག་གི་སྐུ་ཚབ་ཀྲོང་གསར་དཔོན་སློབ་ཨུ་རྒྱན་དབང་ཕྱུག་བཅས་ལ་པར་དེབ་རེ་རེ་བཟོས་ནས་ཕུལ་བ་མ་ཟད། རྒྱའི་ཨམ་བན་ཡུ་ཧྲེར་པར་དེབ་བཟོས་ནས་ཕུལ།

White made albums for the 9th Panchen Lama Thupten Chökyi Nyima, Badula (shown here with the Head Monk under the Panchen Lama), the Ganden Tripa Lobsang Gyaltshen, one each for the four Shapés and a copy for the Bhutanese representative the Tongsa Penlop Ugyen Wangchuk. He also created an album for the Chinese Amban Yu Tai.

This might explain why the Lhasa Album does not contain images of death and destruction. Many other British officers photographed dead or injured Tibetans and the looting of important places. John Claude White did not, or could not. His camera equipment was heavy and it took time to set up. It was therefore impossible to take 'action' shots. White also wanted to impress the men he had met in Tibet by giving them lavish photograph albums. Reminding them of the devastation he had helped cause was certainly not the best way to promote oneself.

ཆིངས་ཡིག་འབྲུ་དོན་ལ་བགྲོ་གླེང་མཐའ་མའི་སྐབས་ལྷ་ཀླུའི་གཟིམ་ཤག་ཏུ་ཞབས་པད་རྣམས་ལ་སྒྲོན་པའི་པར།

The Shapés were photographed at Lhalu House during the final treaty negotiations.

པར་གྱི་དྲན་རྟེན།
Photographic Memories

ལྷ་སའི་པར་དེབ་ནང་གི་རྣམ་པ་དེ་དག་ད་ཆ་ཤུལ་མེད་དུ་སོང་ཟིན་པའམ་ཡང་ན་ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་སུ་ངོས་འཛིན་མ་ཐུབ་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཟིན། ས་གནས་འགའ་ཤས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ལོར་ཨིན་དམག་གིས་གཏོར་བཤིག་བཏང་བ་དང་། འགའ་ཤས་ཕྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་དྲུག་བཅུའི་ནང་དང་། བདུན་བཅུའི་ནང་རྒྱ་ནག་ཏུ་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་དར་སྐབས་རྩ་མེད་དུ་བཏང་བ་རེད། ཉེ་ལམ་ལ་མཚོན་ན་རྒྱ་ནག་གི་འཛུགས་སྐྲུན་ཡར་རྒྱས་ལས་གཞི་གསར་པ་ཟེར་བ་དེའི་འོག་ལྷ་སའི་གནའ་ཤུལ་མང་པོ་རྩ་མེད་དུ་བཏང་ཡོད།

The photographs in the Lhasa Album record places and things that are no longer there or have changed beyond all recognition. Some were ruined by the British in 1904, while others were destroyed during China's 'Cultural Revolution' in the 1960s and 1970s. More recently, Lhasa has lost many landmarks and sacred sites to Chinese redevelopment projects.

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཟླ་ ༣ ནང་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་བཅིང་བཀྲོལ་དམག་གིས་གཏོར་བཤིག་བཏང་བའི་ལྕགས་པོ་རི་སྨན་པ་གྲྭ་ཚང་།

The medical college on Chakpori was destroyed by People's Liberation Army soldiers in March 1959.

པར་རིས་འདི་དག་ད་ཆ་བོད་མི་རྣམས་ལ་དྲན་རྟེན་ལྟ་བུ་ཆགས་ཏེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་བཅིང་བཀྲོལ་དམག་གིས་བོད་ས་བཙན་འཛུལ་མ་བྱས་གོང་བོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཇི་འདྲ་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔང་རྟགས་ཤིག་ཏུ་གྱུར། ལྷ་སའི་པར་དེབ་ནང་གི་པར་དེ་དག་དགའ་སྐྱོ་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་དྲན་རྟེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། པར་རིས་དེ་དག་གིས་ང་ཚོར་ལོ་བརྒྱའི་གོང་ཕྱིར་ཤིག་བརྒྱབ་ནས་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཇི་འདྲ་ཡིན་པ་གསལ་ཇོགས་ཆེད་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཨིན་ཇིས་བོད་ས་བཙན་བཟུང་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་བསྟན་པ་དང་། རྒྱ་མིས་བོད་ས་ཧམ་བཟུང་བྱ་རྒྱུའི་ཐམ་སེམས་སླར་ཡང་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཤེས་ཐུབ།

གཡུའི་སྒོ་ཐོག་ཅན་གཡུ་ཐོག་ཟམ་པ་དེ་སྐབས་ཤིག་ལྷ་སའི་ཤར་ངོས་སུ་ཡོད་ཀྱང་ད་སྐབས་ཁྲེལ་ཟིང་ཆེ་བའི་ཁྲོམ་གཞུང་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

The Yuthok Bridge with its turquoise roof tiles once stood on the eastern edge of Lhasa. Today, it is a boutique in a busy shopping area of the city.

These photographs now act as memory banks for the Tibetan people. They keep safe a record of Tibet before its occupation in the 1950s by China's People's Liberation Army. The photographs in the Lhasa Albums are bittersweet. They allow us to step back in time - more than 100 years ago - and see what life was like then. Yet, they also mark the moment when Tibet was invaded by the British and when China's interests in Tibet were reawakened.

པར་འདི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ཟླ་ ༨ ནང་ལྷ་སར་བརྒྱབ་པ་ཞིག་ཡིན། པར་འདིའི་ནང་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་མཐའ་འཁོར་དུ་སྐྱིད་ཚལ་གྱི་ཁིངས་ནས་ཡོད།

This photograph of Lhasa taken in August 1904 shows the many parks that surround the city.

རྟ་དམག་དཔུང་སྡེ།
The Animal Corps

གྲོ་མོ་སྣ་གདོང་དུ་འགྲོ་རྒྱུའི་ལམ་དེ་སྡུག་ཤོས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ལམ་དེའི་འགྲོ་ལམ་ཀྱག་ཀྱོག་གི་མཚམས་སུ་དོས་པོ་འོར་འདྲེན་བྱེད་མཁན་
དྲེལ་ཤི་བའི་རོ་མང་པོ་མཐོང་རྒྱུ་འདུག

ཨེ་ཊི་མོན་ ཀེན་ཊི་ལར་ (Edmund Candler) ལགས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་དམར་རྗེན་དུ་ཐོན་པའི་ལྷ་ས།
ཞེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༥ ལོར་བརྩམས་པའི་དཔེ་དེབ་ནང་ནས།

Yatung is reached by one of the worst sections of road on the march; one comes across a dead transport mule at almost every zigzag of the descent.

The Unveiling of Lhasa, by Edmund Candler, 1905

ཁ་རོ་ལའི་ལ་གཤམ་དུ་དོས་སྐྱེལ་དྲེལ་གྱི་ཕྲུ་འཁྱོར་མཚམས་དྲེལ་ཐུར་བརྒྱབ་བཞིན་པ། པར་པ་ ཇོན་ ཀ་ལོཌ་ཝི་ ཧྭ་ཊེགྲེས་ ཡིན།

"Mules just picketed on arrival in camp below Karo la." Panoramic photograph by John Claude White.

ཨིན་ཇིའི་དམག་དོན་བོད་ནང་འཁྱོར་སྐབས་ངེས་མེད་མང་པོ་འཆི་སྐྱོན་བྱུང་ཡོད། རྟ་དམག་དཔུང་སྡེའི་ནང་གི་དུད་འགྲོ་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་བཀྲེས་སྐོམ་དང་། ནད་ཡམས། གྲང་ངར། དེ་བཞིན་ཟས་གོས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་ཞན་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་གཡག་དང་གླང་། དྲེལ་དང་རྟེའུ་རིགས་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་ཤི་བ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་མི་ལ་འཆི་རྐྱེན་བྱུང་མེད།

There were many silent victims of the British Mission to Tibet. Members of the army's 'Animal Corps' died in their thousands from disease, hunger, cold, and poor equipment. However, the dead were not humans, but yaks, bullocks, mules, and ponies.

ཨེ་ཀ་ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ་དེ་གཡག་གི་ཐོག་ལའང་དགར་ཆོག་སྐབས་དོས་པོ་སྐྱེལ་རྒྱུར་ཕན་ཐོགས་ཡོད། ཨེ་ཊི་མོན་ ཀེན་ཊི་ལར་ ལགས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་དམར་རྗེན་དུ་ཐོན་པའི་ལྷ་ས་ཞེས་པའི་དེབ་དེའི་ནང་དུ། ཨེ་ཀ་ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ་ཡང་པོ་དང་གཡག་གིས་དྲིན་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོ་ལྷ་སར་འཁྱོར་ཐུབ་པ་རེད།

The ekka, or pony cart was adapted to fit the yak, so it could carry more supplies. In his book, *The Unveiling of Lhasa,* Edmund Candler was certain that, "It was due to the light ekka and that providentially ascetic beast, the yak, that we were able to reach Lhasa."

གཡག་ ༥༠༠༠ ལྷག་བལ་ཡུལ་ནས་འབྲས་ལྗོངས་དང་། དེ་ནས་བོད་དུ་འགྲུལ་བསྐྱོད་བྱེད་སྐབས་གསོན་པོར་འཁྱོར་ཐུབ་པ་གཅིག་ཀྱང་བྱུང་མེད། དོས་སྐྱེལ་སེམས་ཅན་ཧ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་མཆེར་ཁྲག་དང་། འབྲུམས་སམ། ཁ་ཚའི་ནད་ཡམས་ཐོག་ནས་ཤི་བ་དང་། དམག་མིའི་ཁ་ལག་དང་ཅ་ལག་འོར་འདྲེན་བྱེད་མཁན་དྲེལ་དང་རྟེའུ་ཕྱེད་ཀ་ཙམ་ལྟོགས་ཤི་བརྒྱབ་པའམ་ངལ་དུབ་ཀྱིས་ཤི། དུད་འགྲོ་དེ་དག་མེད་པ་ཡིན་ན་དམག་དོན་ལྷ་སར་འཁྱོར་ཐབས་བྲལ།

More than 5,000 yaks marched from Nepal to Sikkim and then to Tibet. Not one survived. Large groups died each day from anthrax, foot and mouth disease, and the heat. Half of the mules and ponies tasked with carrying the army's food and supplies died from starvation or exhaustion. Without these animal recruits the Mission could not have reached Lhasa.

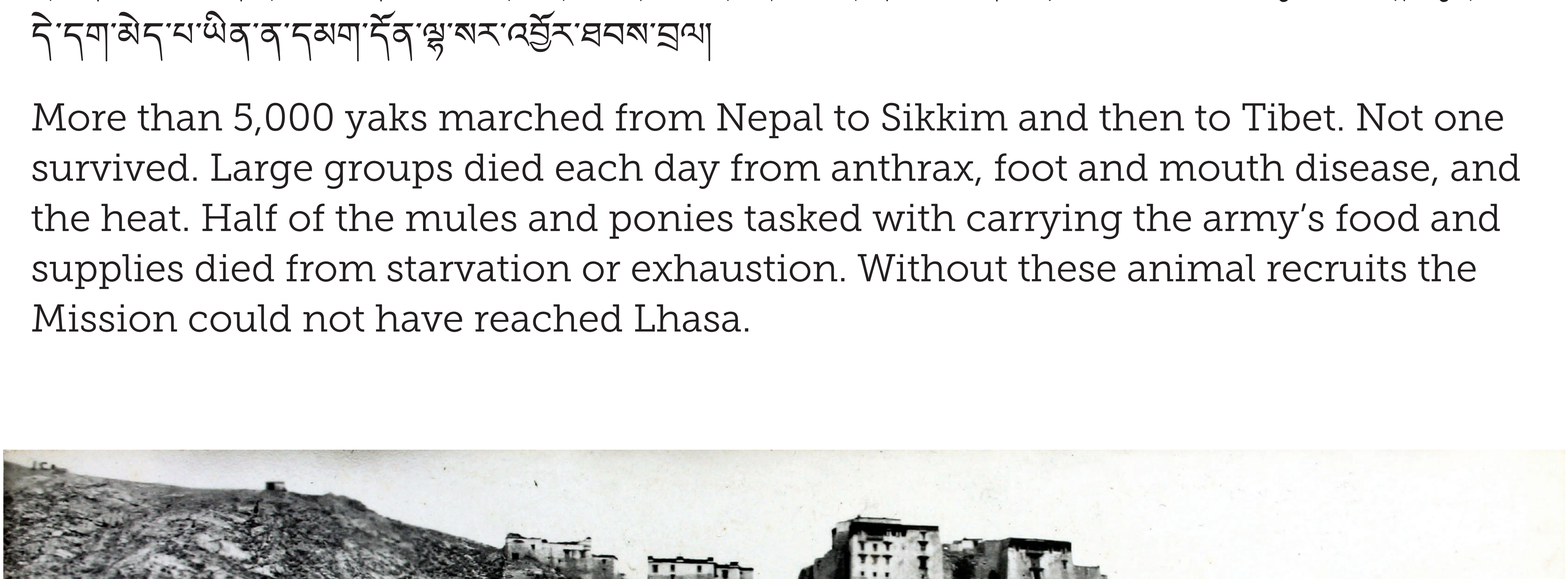

པོ་ཏ་ལའི་བྱང་ཕྱོགས་ནས་མཐོང་སྣང་། པར་ལེན་ ཇོན་ ཀ་ལོཌ་ཝི་ ཧྭ་ཊེགྲེས།

"View of Potala from North." Panoramic photograph by John Claude White.